

Mora kommun

mora.kommun@mora.se

Rektorn vid Utmelandsskolan F-6

kristina.palm@utb.mora.se

Beslut för grundskola, grundsärskola och fritidshem

efter tillsyn av Utmelandsskolan F-6
i Mora kommun

Tillsyn i Utmelandsskolan F-6

Skolinspektionen genomför tillsyn i Mora kommun under våren 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Utmelandsskolan F-6 besöktes av Skolinspektionen den 12 och 13 februari 2013.

Fakta om skolan

Utmelandsskolans grundskola ligger strax utanför Mora. Skolan omfattar en förskoleklass och grundskola årskurs 1-6, samt grundsärskola och träningskola årskurs 1-6. Vid tiden för Skolinspektionens besök fanns 143 elever i skolan, varav 20 i förskoleklass. I grundsärskolan går nio elever, varav fyra i träningskolan. Till skolan hör tre fritidshem med totalt 84 inskrivna elever. I skolan finns en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp kallad Oasen. För närvarande finns elever inskriva i gruppen från Utmelandsskolan samt Morkarlbyskolan. Skolan är enparallellig, och arbetslagen består av årskurs 1-3, 4-6, och 1-6 (grundsärskola) samt fritidshem - förskoleklass. Rektorn som även är rektor för två andra grundskolor i Mora fick ta över ledningen för Utmelandsskolan den 1 november 2012. I ledningen ingår även en biträdande rektor som tjänstgör på 50 procent.

Kunskapsresultat

Nationell statistik från år 2012 visar att 58 procent av eleverna i årskurs 3 nådde kravnivån i matematik på samtliga delprov på de nationella ämnesproven, att jämföras med rikets siffra som var 72 procent. I svenska uppnådde 69 procent av eleverna kravnivån på det nationella ämnesprovet, rikets siffra var 72 procent. Skolan kan inte uppvisa egna sammanställningar i årskurs 3 i samtliga ämnen, endast i svenska och matematik.

För årskurs 6 visar Skolverkets statistik för år 2012 att 100 procent av eleverna nådde kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i både svenska, engelska och matematik. Att jämföras med rikets siffror som för engelska var 87 procent, matematik 79 procent och svenska 80 procent. Skolans egna sammanställningar visar på 100 procents måluppfyllelse i samtliga ämnen förutom i engelska, svenska och matematik där 85 procent av eleverna uppnådde kravnivåerna i dessa ämnen.

Enligt rektorn når samtliga elever i grundsärskolan kravnivåerna i samtliga ämnen och årskurser.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Utmelandsskolan visar att skolan behöver vidta åtgärder så att samtliga elever ges förutsättningar att nå kunskapskraven för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Resultaten på de nationella ämnesproven år 2012 skiljer sig mellan årskurs 3 och 6. I årskurs 3 ligger resultaten under riksgenomsnittet och i årskurs 6 ligger resultaten över rikets siffror. I grundsärskolan bedömer rektorn att alla elever når kunskapskraven i samtliga ämnen.

Skolans fritidshem behöver utveckla arbetet med att ge eleverna en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings och kulturliv.

Rektorn uppger att det systematiska kvalitetsarbetet gällande uppföljning och utvärdering behöver stärkas och utvecklas. Skolinspektionen ser vid tillsynsbesöket flera välplanerade lektioner med läroplanens och kursplanernas syfte i fokus, dock framgår det vid intervjuer med rektorn och lärare att uppföljning och utvärdering av både undervisningen och resultaten är ett utvecklingsområde för skolan. Framförallt behöver det särskilda stödet som ges till skolans elever följas upp och utvärderas. Skolan har en särskild undervisningsgrupp där ett visst stöd till elever ges. Skolinspektionen kan konstatera att det finns brister i åtgärdsprogram och besluten om placering i särskild undervisningsgrupp.

Tillsynen visar att skolan behöver vidta åtgärder vad gäller studieron i klasserna och att många elever upplever att det är stimmigt på lektionerna. Detta bekräftas även av Skolinspektionens enkät från 2012 samt skolans egen trivselenkät, även den från 2012. Det finns vidare brister i skolans plan mot kränkande behandling, bland annat saknas en sådan för skolans fritidshem.

Skolinspektionen konstaterar att det brister i elevernas inflytande över sin utbildning. Skolan behöver se till att eleverna i högre grad blir delaktiga i sin undervisning. Lärarna behöver samarbeta för att ge eleverna överblick och sammanhang samt stärka elevernas vilja att lära och deras tillit till sin egen förmåga. Även anpassningen av undervisningen efter elevernas behov och förutsättningar behöver utvecklas. Det är dock viktigt att påpeka att lärarna i grundsärskolan har tillit till elevernas egen förmåga och till deras vilja att lära. Det finns även brister i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna och skolans rutiner kring undervisningen i svenska som andraspråk behöver ses över.

Vidare behöver rektorn se till att samtliga lärare har utbildning för den undervisning de bedriver.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på några områden som Mora kommun måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot bakgrund av detta fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Mora kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 14 juni 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen utgår från och omfattar läroplanens krav.
- Samordna undervisningen i olika ämnesområden så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att den pedagogiska personalen samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen och för att ge överblick och sammanhang.
- Se till att alla som arbetar i skolan ger uttryck för att de stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan.
- Anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Motivering

För utbildningen i grundskolan gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen anger dels utbildningens värdegrund och uppdrag, dels mål och riktlinjer för hur utbildningen ska bedrivas. Läroplanen innehåller även kursplaner för grundskolan. Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte och centrala innehåll. Enligt skollagen och läroplanen ska undervisningen anpassas efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Vidare anger läroplanen att undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Lärarna ska samverka med varandra i arbetet att nå utbildningsmålen och för att ge eleverna överblick och sammanhang. Enligt läroplanen ska läraren också stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.

Enligt skolans rektor finns det elever i skolan som ska undervisas enligt kursplanen i svenska som andraspråk. Vid intervju med rektorn framkommer att det saknas rutiner för att bedöma vilka elever som är i behov av undervisning i svenska som andraspråk vilket medför att alla elever som är i behov av detta inte får det. Undervisningen fungerar mer som ett stöd i svenska och eleverna bedöms inte utifrån kursplanen i svenska som andraspråk.

Av verksamhetsbesök samt intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att undervisningen inte alltid anpassas efter elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Många av eleverna genomför i stort sett samma uppgifter på samma sätt. Både rektorn och lärarna bekräftar att det är ett utvecklingsområde i skolan och att det varierar i vilken utsträckning anpassning sker. Vidare uppger rektorn och lärare att undervisningen behöver utvärderas i högre grad för att kunna utveckla metoder och tillgodose elevernas behov.

I intervjuer och samtal med lärare och elever framkommer att det varierar i vilken grad lärare samarbetar kring flera ämnesområden och att tanken om att samordna ämnesområdena behöver utvecklas. Tillsynen visar även att det förekommer oftare i årskurserna 1-3 än i 4-6, vilket också bekräftas av både rektorn och lärare. Vid verksamhetsbesöken framkommer även att lärarna undervisar mest enskilt i sina respektive klassrum utan samordning med andra lärare eller ämnesområden. Utgångspunkterna verkar vara intresset och ämneskunskaperna hos lärarna och till stor del saknas ett fokus på elevernas behov, kunskapsutveckling och en tanke om att samordna ämnesområdena för att eleverna ska få en möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som helhet.

Det framkommer även vid intervjuer och samtal med både rektorn, lärare och representanter för elevhälsan att vissa i personalen uttrycker att de inte har tillit till elevernas förmåga att klara skolan och kunskapskraven. Det framkommer till exempel uppfattningar om att det är eleverna som det är fel på, att en del av eleverna har "låg begåvning" och att man redan i årskurs 1 nämner att det finns elever som inte kommer att nå målen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister inom området undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 4 och 11 §§ skollagen

Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, avsnitt 2.2 Kunskaper och avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att utformningen av inflytandet anges i planeringen av verksamheten och skolan samt har en tydlig progression för att ge eleverna ökat inflytande utifrån ålder och mognad.
- Ge eleverna ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och se till att de hålls informerade i frågor som rör dem.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. Den närmare utformningen av inflytandet ska anges i samband med planeringen av verksamheten. Eleverna ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

I förarbetena till skollagen (prop.2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras och ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida.

Av intervjuer och samtal med lärare och elever framgår att undervisningen i huvudsak planeras av lärarna, även om det finns elever som uppger att de kan komma med förslag på hur undervisningen ska genomföras. Lärarna och eleverna uppger att de har elevråd och klassråd. Lärarna säger vidare att de berättar för eleverna vad som ska tas upp inför nya ämnesområden och hur de ger förslag på hur undervisningen kan läggas upp. Lärarna uppger att de arbetar med elevinflytande och att de har diskuterat det reella inflytandet för eleverna i lärargruppen men medger att de behöver utvecklas. Inte i något av de dokument som Skolinspektionen har tagit del av nämns inflytandet. Rektorn bekräftar att man arbetat med elevinflytande i skolan men att det kan utvecklas.

Tillsynen visar att det inte finns något systematiskt sätt att ge eleverna möjlighet till ett aktivt inflytande över undervisningen och sitt eget lärande eller infly-

tande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 10 §, 4 kap. 9 och 14 §§ skollagen, Lgr 11 avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, avsnitt 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet och studiero

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Vidta de omedelbara eller tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.
- Upprätta en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Rektorn eller en lärare får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande. Vidare ska huvudmannen enligt skollagen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Enligt Skolinspektionens praxis innebär "en översikt över de åtgärder som behövs" krav på att vissa rutiner ska finnas i planen; rutiner för akuta åtgärder vid situationer av kränkande behandling, rutiner för uppföljande insatser samt rutiner för hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Dessutom ska rutinerna enligt praxis ha såväl ett elev-elev-perspektiv (kränkningar av elever sinsemellan) som ett vuxen-elev perspektiv (kränkningar av vuxen mot barn/elev).

Enligt Skolinspektionens praxis innebär kraven i skollagen även att planen ska vara daterad och att den upprättas årligen, och inte endast revideras. Vidare krävs att behovet för de åtgärder som avses vidtas är klarlagda genom en kartläggning.

I intervjuer och samtal med elever framkommer att det brister i studieron i de flesta av klasserna. Eleverna berättar att det kan vara högljutt och "stimmigt" på vissa lektioner. Detta bekräftas av både lärare och representanter för elevhälsan. Lärarna uppger att de arbetar med värdegrundsfrågor och att de försöker ha samsyn och att man tillsammans med personalen på fritidshemmen i årskurs 1-3 arbetar med värdegrundsfrågor. Trots detta uppger de att det är ett fortsatt utvecklingsområde i skolan. Brister i studieron bekräftas även av skolans egen trivselenkät från oktober 2012 som Skolinspektionen har tagit del av, samt av Skolinspektionens enkät som skickats ut till skolan under hösten 2012.

Utmelandsskolan har separata planer för kränkande behandling för skolan respektive ett av fritidshemmen. De övriga fritidshemmen nämns inte i någon av dessa planer. Inte i någon av planerna framgår hur föregående års åtgärder har utvärderats. Dessutom saknas även åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. Fritidshemmets plan är heller inte daterad.

Sammanfattningsvis visar utredningen att skolmiljön i Utmelandsskolan inte präglas av studiero samt att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 6 §§, 6 kap. 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Utforma besluten om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång så att de anger skälen för beslut samt innehåller information om hur beslutet överklagas.
- Utarbeta åtgärdsprogrammen så att de anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut om åtgärdsprogram för en elev i grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges i en annan undervisningsgrupp, än den som eleven hör till.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram. I dessa beskrivs bland annat kortsiktiga och långsiktiga mål som eleven förväntas uppnå och de åtgärder som skolan och eleven vidtagit eller avser vidta. Åtgärdsprogrammen är av varierande kvalitet och ofta av generell karaktär som är svåra att utvärdera. Både rektorn och lärarna bekräftar att åtgärdsprogrammets innehåll är ett utvecklingsområde på skolan och att de inte uppfyller nuvarande lagkrav. Lärarna uppger att de inte är säkra på hur de ska skriva och upprätta korrekta åtgärdsprogram.

I Utmelandsskolan finns en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp, kallad Oasen. I Oasen finns enligt rektorn elever inskrivna, som tillhör Utmelandsskolan och Morkarlbyskolan. En speciallärare arbetar dessutom med att ge stöd till eleverna företrädesvis i årskurs 1-3 och i ämnena svenska och matematik. Specialläraren uppger att det finns elever som får stöd av henne som inte har något åtgärdsprogram.

Skolinspektionen har tagit del av de beslut som finns för eleverna som är inskrivna i skolans särskilda undervisningsgrupp. Det framgår inte tydligt om alla elever har ett åtgärdsprogram, inte heller om, eller vilka elever som har anpassad studiegång. Detta bekräftas av rektorn som uppger att arbetet med åtgärdsprogram är ett prioriterat område i skolan som ett verktyg för att se till att de elever som är i behov av särskilt stöd får det och att det särskilda stödet utvärderas på ett korrekt sätt.

Enligt skollagen kan beslut om särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp eller enskilt samt beslut om anpassad studiegång överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd. De som berörs ska därför få information om hur besluten kan överklagas. Beslutet ska även innehålla skälen till varför eleven ska ges

särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp, enskilt eller varför anpassad studiegång är nödvändigt.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 9-12 §§, 28 kap.16 § skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att omdömena i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.
- Se till att det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att de skriftliga omdömena bör utformas så att eleven och vårdnadshavaren får tydlig information om elevens kunskaper och kunskapsutveckling i förhållande till läroplanen samt att det tydligt framgår om eleven riskerar att inte nå upp till de kunskapskrav som minst ska ha uppnåtts i slutet av det tredje, sjätte och nionde skolåret i grundskolan.

Av de skriftliga individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av från år 2012 framgår inte alltid tydligt vilka insatser som skolan behöver vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Även de skriftliga omdömena är av varierande kvalitet och inte alltid tydliga i hur långt eleven har nått i sin kunskapsutveckling. Till exempel står det "för att nå en högre måluppfyllelse behöver du fortsätta arbeta som du

gör". Rektorn uttrycker att det är ett utvecklingsområde på skolan och att hon diskuterat med lärarna om hur de ska gå vidare med utvecklingen av planerna. Även lärarna bekräftar att de gör på olika sätt och att det är ett utvecklingsområde.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans individuella studieplaner. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som dokumenteras och består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräckligt för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Rektorn beskriver att det inom kommunen finns ett kvalitetsarbete som baseras på ett "årshjul" där de olika områdena inom läroplanen går igenom. Rektorn uppger även att hon arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet enligt "årshjulet" på Utmelandsskolan. Tillsynen visar att det brister i ansvaret med att följa upp och utvärdera framförallt elevernas kunskapsutveckling i den särskilda undervisningsgruppen i skolan. Detta kan innebära att elever som är i

behov av särskilt stöd inte får det stöd de har rätt till eller att det stöd som skolan ger inte är det rätta för eleven. Skolan kan heller inte uppvisa egna sammanställningar i årskurs 3 i samtliga ämnen. Tillsynen visar även att resultaten i grundsärskolan och på fritidshemmen behöver följas upp och utvärderas, vilket bekräftas av både lärarna, personalen på fritidshemmen och rektorn.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 § skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att det för undervisningen används lärare som har utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Lärare som anställdes före den 1 juli 2011 och som saknar lärarlegitimation kan under en övergångsperiod istället ha utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

I intervju med rektorn och i intervju och samtal med lärare framkommer att undervisningen i grundsärskolan genomförs av förskollärare. De har således inte utbildning för den skolform de undervisar i.

Tillsynen visar brister avseende personalens utbildning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Mora kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 3 § 1985 års skollag, 33 § lagen om införande av skollagen (2010:801)

Fritidshemmets uppdrag och innehåll**Bedömning**

Mora kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Fritidshemmets uppdrag och innehåll.

- Se till att fritidshemmet arbetar för att eleverna får en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.

Motivering

Fritidshemmet regleras i ett eget kapitel i skollagen och ska även, i tillämpliga delar, följa läroplanen för grundskolan och förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11). I skollagen anges att fritidshemmet ska komplettera utbildningen i förskoleklass och grundskolan och stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Enligt skollagen ska fritidshemmet även arbeta för att eleverna får en inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv.

Under intervjuer och samtal med fritidshemmets personal liksom planeringsdokument framkommer att fritidshemmet inte har något samarbete med närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv. Det innebär att utbudet av aktiviteter till eleverna blir begränsat och inte i tillräcklig grad utformas utifrån elevernas ålder och mognad, behov och intressen. Ett samarbete med närsamhället är av stor betydelse i arbetet med att erbjuda eleverna en meningsfull fritid.

Skolinspektionen konstaterar att fritidshemmet inte uppfyller skollagens krav på sådan verksamhet. Mora kommun föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Författning

14 kap. 2, 5, 7-8 §§ skollagen, Lgr 11

På Skolinspektionens vägnar

Ellionor Triay Strömvall
Utredare / Beslutsfattare

Anki Näckstam
Undervisningsråd / Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).